משניות מבוארות

מסכת גיטין פרק ג

ד"ח שבט

ב) סופר **הכותב טפסי גטין** שיהיה מתמנין מצאל, וראה תגר בין איש לאשתו, ורוצה להכין הגט שיהא מתמנין בידו **שיניח מקום** שם **האיש ומקום** שם **האשה ומקום הזמן**. דסבר דבעינן כתיבת הנותר לשמה. ובגמרא אומר שצריך לחשאיר גם מקום דבר אחר מתרת לכל אדם. הכותב שטרי **מלוה, צריך שיניח מקום** שם **המלוה מקום** שם **הלוה מקום** סכום **המעות, מקום הזמן.** אף דשטרי מלוה לא צריך לשמה, גזרה שטרות אטו גטין (ר"ש"ר). **שטרי מקח, צריך שיניח מקום** שם **הלוקח מקום** שם **המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום הזמן.** ומפני מה התירו לכתב טפסי גטין **מפני המקנה** הקנין הסופר, שיהיו מזומנים לו בכל עת. **רבי יהודה פוסל בכלן** בין בטפס ובין בתרוף (ובאפלו הנים מקומות אלו), דקנוי טפס משום תרף וגזר שאר שטרות משום גטין. **רבי אלעזר מכשיר בכלן ובלבד שיניח מקום אלו, חוץ מגטי נשים, שנאמר** (דברים כד א) בגטי נשים **"ונתב לה" לשמה ולכן** גזר בגט טפס אטו תרף. **ג) המביא גט ואבד הימנו** שם המקום שמצאו שירות מצוייות בו, או שהרחיקו במקום המכתיבה שנים ששמותיהן ושמות נושותיהם שוים, **אם מצאו לאלתר,** תכף כשעדיין **הגט** בידו, **כגון** שאומרים נקב יש בו מחלקת הרא"ש ורמב"ם מה נקרא **לאלתר. ואם לאו** שלא מצאו תכף **פסול.** שמא מאחר כפל. **ואם** אין שירות מצויות או שיש לעדים סימן בגט, כגון שאומרים נקב יש בו בצד אות פלוני, או שאומרים מעולם לא תתמנו על גט שני שאשמותיהן שוות לאלו. **מצאו** האובד לגט **בחפיסה בו בדלקסמא** מין כלי עור שמחזיקין בו שטרות, והן היו שלו. **וכן אם מכירו** לגט בטביעת עין. **כשר.** שליח **המביא גט ובניחו** לחמגרש כשהוא **זקן או חולה, נתנו לה בחזקת שהוא קים,** דברי היא בחזקת גרושה ואינה קוקה ליבום, ולא חיישינן שמא מת ובטל שליחותו, דמעמידין אף על חזקתו שהוא קים. אבל הוסס אמרינן רוב הוססין למיתה. **ו)** אם תנשא ולא תגיע לבית דין עד שיבא הגט לידה. **וכן גם ישראל המגושה לכהן ותלך בעלה למדינת הים, אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קים.** וכא התנא לתשמיענו דאף על פי שאפשר בחלין, מתרמת בתרומה. **וכן השולח מחאתו ממדינת הים, מקריבין אותה בחזקת שהוא קים** ולא חיישינן שמא מתו הבעלים, דחשאת שמתו בעלייה למיתה עומדת, וכא התנא לתשמיענו דלא חיישינן שמא מביא חלין לעזרה, ומפרש בגמרא דמיירי בקרבן נשים, דקשים אינן מוסכות, דכתיב (שם ב) "דבר אל בני ישראל וקמתי", בני ישראל מוסכין ולא בנות ישראל מוסכות, או חטאת הטוף שאין צריך מסיכה, דבמקום דצריך מסיכה אין לכתחלה להקריב בלא מסיכת הבעלים, דלא מהני שליחות למסיכה, דכתיב (ויקרא א ד) "וסמך ידו" דרשו ידו ולא יד שלוחו. **ד) שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקימו חכמים את דבריו, על עיר שהקיפוהו כרכום** חיל מלכות שעשמו עליהם מצור לכבשה ועדין לא כבשוה, **ועל הספינה המטרפת בים,** מתנדנדת בים. שהים סוער ואין המלחים יכולים להוליכה כרצונם, ועדין לא טבעה, **ועל היוצא לדון,** בדיני נפשות, שהן בחזקת קימין. דאמרינן שלא נכבשה העיר, ולא נאבדה הספינה, ולא נהרג למיתה. **אבל עיר שנכבשה כרכום וספינה שאבדה בים והיוצא לדון,** נותנין עליהן חמרי חיים וחמרי מתים, שאם היא **בת ישראל** שנשאת **לכהן** ובעלה היה בספינה או בעיר הכבושה, חמרי מתים. **ובת כהן לישראל, לא תאכל בתרומה** ולא אמרינן שעשה לבית אביה אם אין לה זרע, וחמרי חיים **חיים שמא חי הוא. ח) המביא גט באדני ישראל וחלה,** הרי **זה משלחו ביד שליח אחר** כיון שאינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם כפרק א משנה ג, דשליחים עושה **לגט** אחר ולא צריך בית דין. **ואם אמר לו** הבעל לשליח, כשתתני לה הגט **טול לי הימנה חפץ בחזקת שהוא קים, לא ישלחנו** לגט **ביד שליח אחר, שאין רצונו** של אדם שיהא פקדונו ביד אחר. **ט) המביא גט ממדינת הים וחלה, עושה השליח בית דין.** ויש גורסין: עושה שליח בבית דין. **ומשלחו** לגט על ידי שליח בית דין. **ואומר לפניהם** לפני בית דין **בפני נכתב ובפני נחתם, ואין השליח האחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם. אלא אומר שליח בית דין אני,** שמן הדין בית דין עשו הדבר בעל כרחם, ואם חלה שליח שני, עושה שליח שלישי בבית דין, ואפילו עד מאה. ואגב המביא לעיל משנה ד דיונים בחזקת שהוא קים, מביא עוד דיונים שבחזקת שהוא קים **ז) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי אין הענני לזיות מפריש עליהן מחלקן,** כשיפרוש הנתרומה ימקרנה לכהן אחר, והכסף יתן לוי שלא לתשלם החוב, וכן מעשר ראשון יפרוש ממנה תרומת מעשר, והשאר יעבד לעצמו בשביל חוב הלוי, ומעשר עני יעבד לעצמו בשביל חוב הענני, דמעשר ראשון ומעשר עני מתר לזרים. הרי **מפריש עליהן בחזקת שהן קימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי,** או שמא **העשיר הענני. כן מתו, צריך לטל רשות מן היורשין** שם **הלוקן בבני בית דין, אינו צריך לטל רשות מן היורשין.** אם הלוקן בבני בית דין, אינו צריך לטל רשות מן היורשין. **ח המניח פרות** לזיות מפריש **מעשר שני, מפריש עליהן מעשר שני, ואינו חושש שמא מת הכהן** ולא מפריש עליהן מעשר עני, דמעשר עני מתר לזרים. הרי **מפריש עליהן בחזקת שהן קימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי, או שמא העשיר הענני. אם מתו, צריך לטל רשות מן היורשין** שם **הלוקן בבני בית דין אינו צריך לטל רשות מן היורשין.** אם הלוקן בבני בית דין, אינו צריך לטל רשות מן היורשין. **ט המניח פרות** לזיות **מפריש** מעשר ראשון **ומעשר עני, ואינו חושש שמא מת הכהן** ולא מפריש עליהן מעשר עני, דמעשר עני מתר לזרים. הרי **מפריש עליהן בחזקת שהן קימין ואינו חושש שמא מת הכהן** ולא מפריש עליהן מעשר ראשון, דמעשר ראשון אסור לזרים. הרי **מפריש עליהן בחזקת שהן קימין** ולא מפריש עליהן מעשר ראשון, דמעשר ראשון אסור לזרים. **י) המביא גט מן המדינה ואבד הימנו, ואמר לאיש אחר, אם מביא לו גט מן המדינה חפץ בחזקת שהוא קים, לא ישלחנו** לגט **ביד אחר, שאין רצונו** שיהא פקדונו ביד אחר: **ו המביא גט ממדינת הים וחלה, ואומר לכהנים בפני נכתב ובפני נחתם, הרי זה משלחו ביד אחר, שאין רצונו בפני נכתב ובפני נחתם. אלא אומר שליח בית דין אני, שמן הדין בית דין עשו הדבר בעל כרחם, ואם חלה שליח שני, עושה שליח שלישי בבית דין, ואפילו עד מאה.** ואגב המביא לעיל משנה ד דיונים בחזקת שהוא קים, מביא עוד דיונים שבחזקת שהוא קים **ז) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי אין הענני לזיות מפריש עליהן מחלקן,** כשיפרוש הנתרומה ימקרנה לכהן אחר, והכסף יתן לוי שלא לתשלם החוב, וכן מעשר ראשון יפרוש ממנה תרומת מעשר, והשאר יעבד לעצמו בשביל חוב הלוי, ומעשר עני יעבד לעצמו בשביל חוב הענני. דמעשר ראשון ומעשר עני מתר לזרים. הרי **מפריש עליהן בחזקת שהן קימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי,** או שמא **העשיר הענני. אם מתו, צריך לטל רשות מן היורשין** שם **הלוקן בבני בית דין אינו צריך לטל רשות מן היורשין.** אם הלוקן בבני בית דין, אינו צריך לטל רשות מן היורשין. **ח המניח פרות** לזיות **מפריש** מעשר ראשון **ומעשרות שלהן יהיו בתוך פרות שהנחתי לכן,** אף על פי שאין מפרישין לכתחלה אלא מן המקף. אם הפריש לכן קימין, דבוטקסות דבעבר שבת מיירי, דשרי שלא מן המקף. וכן אם הניח **מעות לזיות מפריש עליהן מעשר שני שיחלל על המעות הללו. מפריש עליהן בחזקת שהן קימין,** ולא חיישינן שהלכו הפרות או המעות לאבוד. **אם בא לבקרן ומצאן שהן אבדו, הרי זה חושש מעת לעת** של בדיקה, דהיינו שרחושש שמא מאתמול בשעה זו אבדו, ואלו שעשאן מעשר בתוך מעת לעת, צריך להפריש אחרים

ד"ח שבט

מסכת גיטין פרק ד

משניות מבוארות

אם הם קימים עדין, ומקמי הכי אוקמא אחזקה. **דברי רבי אלעזר בן שמוע. רבי יהודה אומר, בשלשה פרקים בשנה בודקין את היין שהניחו לזיות** מפרש עליו, שמא החמיר, לפי שאין תורמין על החמץ בן היין. **בפרק של מצאני החג** בשמשכבת חג מוקדמת של מוצאי חג הסכות, **ובהוצאת סמדר,** כתוש פרח ועבנני יראין באשכל כסדרן (ר"ש"ר). **ובשעת כניסת מים** בבור כשלחלחותיה נכנסת בענבים שבדלו כבר כפול הלבן, דהיינו בסר, יכול לעצר מהן על שהוא. ויש מפקפקים שהיו כותשין הענבים בסר, ונותנין לתוכן מים שיהיו לחמין, ומשקאין לבן צריך לבדק בן היינות, שבאלו שלשה זמנים היין שבין הבחבית נפסד קצת, ובשאר הזמנים שבין הפרקים האלו, מפרש עליהם בחזקת שלא החמיצו (רמב"ם).

פרק ד א) השולח גט לאשתו והגיע בשליח, ותשיא בשליח, שתעבד בדבר, אף על פי שלא רדף אחריו במכון, לא אמרינן שמכון רץ לצערה ולא לבטל הגט. **או ששלח אחריו שליח בכונה לבטל הגט, ואמר לו, גט שנתתי לך בטל הוא, הרי זה בטל. וכן אם הבעל קדם אצל אשתו לפני שהגיע השליח, אף שכתב לה גט אם הבעל קדם אצל אשתו שליח ואמר לה, גט ששלחתיך ליך בטל הוא, הרי זה בטל. אם משהגיע הגט ליד לבטל. שוב אינו יכול לבטל. ב) בראשונה,** היה הבעל **עושה בית דין במקום אחר,** שהיה לוקח שלשה מבני הישוב ושלא בפני השליח ומבטלו לגט. **התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהיו עושין כן מפני תקון העולם.** שהשליח אינו יודע בבטול הגט, ונותנו לה, והיא נשאת בחזקת מגרשת, והיא אשת איש. ומכאן תקנה רבן גמליאל הזקן, מלקין על מי שמוסר מודעא על הגט אם מבטל הגט שלא בפני. **בראשונה היה משנה** בית דין שמוסר מודעא **על עיר.** לפי שאין שמות בשני מקומות, **היה** כותב גט בשם אחד המוהגה במקום כתיבת הגט. **התקין רבן גמליאל הזקן שיהא כותב,** אישׁ פלוני בלוח, **אשה פלונית וכל שם שיש לה, מפני תקון העולם.** שלא יוצאו לעז על בניה מן השני. לומר לא גרשה בעלה, שאין זה שם שלו. אבל אם החזיק בשני שמות במקום אחד, לכתחילה צריך לכתב לפניהם, ובדיעבד כשר. אבל אם שנה שמו או שמה, אף שכתב לה שם שיש לו, פסול. ותוספות פרשו דצריך לכתב בל השמות. אגב שהביא תקנת רבן גמליאל הזקן. מביא עוד תקנות שלו רבן גמליאל הזקן. ואגב מביא עוד תקנות חכמים **ג) אין אלמנה נפרעת** כתובתה **מנכסי יתומים אלא שבועה,** שהשליח יודע בבטול הגט, ונותן לה, והיא נשאת בחזקת מגרשת, והיא אשת איש. ומכאן תקנה רבן גמליאל הזקן, מלקין על מי שמוסר מודעא על הגט אם מבטל הגט שלא בפני. **בראשונה היה משנה** בית דין שמוסר מודעא **על עיר.** לפי שאין שמות בשני מקומות, **היה** כותב גט בשם אחד המוהגה במקום כתיבת הגט. **התקין רבן גמליאל הזקן שיהא כותב,** אישׁ פלוני בלוח, **אשה פלונית וכל שם שיש לה, מפני תקון העולם.** שלא יוצאו לעז על בניה מן השני. לומר לא גרשה בעלה, שאין זה שם שלו. אבל אם החזיק בשני שמות במקום אחד, לכתחילה צריך לכתב לפניהם, ובדיעבד כשר. אבל אם שנה שמו או שמה, אף שכתב לה שם שיש לו, פסול. ותוספות פרשו דצריך לכתב בל השמות. אגב שהביא תקנת רבן גמליאל הזקן. מביא עוד תקנות שלו רבן גמליאל הזקן,